

**РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ”
ОД ПРОФ. Д-Р ЈОВАН АНАНИЕВ, ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ,
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр.1102- 7676/15 од 196. редовна седница на Наставно-научниот совет на Правниот факултет, одржана на 18.8.2020 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- **д-р Панде Лазаревски**, редовен професор на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје;
- **д-р Славејко Сасајковски**, редовен професор на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис **„ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ“** од авторот проф. д-р Јован Ананиев наменет за студентите на прв циклус студии на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Правниот факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот „Политички систем“ претставува учебник по предметот Политички систем, којшто е задолжителен предмет во втор семестар на студиските програми Правни студии и Медиумски студии и односи со јавноста на Правниот факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, со 6 ЕКТС и два часа предавања и два часа вежби неделно. Тематските единици на учебникот и неговата содржина во потполност соодветствуваат со програмата по предметот Политички систем, којашто е дел од акредитираниот елаборат по двете гореспоменати студиски програми.

Податоци за обемот на ракописот: Учебникот „Политички систем“ е предаден на рецензија во форма на компјутерски обработен текст на 147 страници со големина на букви 10, фонт Arial и единечен проред.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: На правните факултети при државните и приватните университети во државата се објавени неколку учебници по предметот Политички систем, но истите не соодветствуваат во целост со предметната програма на Политички систем, којшто се изучува на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. На овој универзитет е објавен учебник со наслов „Политички систем“ во 2015 година од авторот проф. д-р Јован Ананиев, но меѓувреме се настанати одредени промени во македонскиот политички систем, политичкиот систем на Европската Унија, како и одредени промени во изборните и партиските системи и затоа се наметнува потребата од обновување и дополнување на првото издание.

Краток опис на содржината: Првата тема *Политика и политички систем* дава поимно определување на политиката, нејзиното разграничување од останатите општествени категории, нејзиното сфаќање низ историјата и јазичното разграничување на поимите politics, policy и polity. Се дефинира поимот политички систем како научна дисциплина и како политичка реалност и се објаснува неговата структурна и функционална поставеност.

Втората тема *Интереси, власт и моќ* дава дефинирање на политичките интереси како централна категорија во политиката и нивно споредување, заради полесно разбирање, со интересите во различните сегменти од општеството. Во продолжение се определуваат поимите моќ и власт како централни поими во политиката и се поврзуваат меѓусебно, но и со останатите политички феномени.

Третата тема *Политички партии и партиски системи* ја обработува една од најважните политички институции - политичката партија. Се дефинира поимот политичка партија, се дава осврт на нејзиниот развој и се објаснува нејзината функција во политичкиот систем. Во посебен дел се дава објаснување на значењето на партиското членство и трендот на опаѓањето на интересот за членување. Се објаснуваат различните модели на партиско организирање и видовите на партиски системи.

Четвртата тема *Идеологија* е логички поврзана со претходната тема и се објаснува поимот на партиската идеологија, се прикажуваат различни типологии на идеологии и се објаснуваат подваријантите на лево ориентираните, центар ориентираните и десно ориентираните политички партии. Во еден посебен дел се објаснуваат различните теоретски аспекти на т.н. полидимензионална партиска идеологија.

Петтата тема *Избори, изборни системи и изборна кампања* дава опис на еден од најважните демократски феномени - изборите и нивната функција во политичкиот систем од аспект на легитимација на власта на различни нивоа. Во продолжение се даваат објаснувања за различните видови на изборни системи со приказ на нивните предности и слабости и каде можат најсоодветно да се применат. Во последниот дел од темата се објаснуваат карактеристиките на изборната кампања, кои се нејзините фази и како таа може да придонесе за поголем успех на учесниците на изборите.

Шестата тема *Етика и политика* се однесува на една од најконтроверзните релации во општеството - етичноста во политиката. Се дефинира терминот етика и се дава опис на најпроблематичните ситуации во политиката каде што е тешко да се зборува за етичкото. Во оваа тема се проблематизира и релацијата меѓу етичкото и законското и се проблематизира етичноста во текот на изборната кампања.

Седмата глава *Демократија и дигитална демократија* го објаснува значењето на поимот демократија, нејзините основни карактеристики и видовите на демократија. Во посебен дел се разработува правната рамка за непосредните и посредните облици на демократија во македонскиот политички систем. Во последниот дел се обработуваат новите форми на дигитална демократија и учеството на граѓаните на избори преку електронско гласање и нивно учество во дигиталните форми на одлучување и политичко предлагање на одлуки.

Осмата тема *Човекови права* дава опис на карактеристиките на човековите права, на поважните документи на Организацијата на обединетите нации и на Советот на Европа, а во последниот дел се осврнува на улогата на граѓанското општество во заштитата на човековите права.

Деветтата тема *Јавна (државна) администрација и јавна (применета) политика* дава поимно определување на јавната администрација и државната администрација, нејзината структура и улогата во политичкиот систем. Во следните делови се дефинира поимот јавна односно применета политика како процедурален аспект на политиката и се објаснуваат видовите на јавни политики, фазите во нивното креирање и нивната меѓусебна поврзаност.

Десеттата тема *Локална самоуправа* ја обработува локалната самоуправа како политичка реалност, но и како правна категорија со сите нејзини карактеристики. Се дава опис на развојот на општините, степеноста и типизацијата на локалната самоуправа, изворните и споделените надлежности, функциите во политичкиот систем, моделите на финансирање на општините и начинот на соработка со централната власт.

Единаесеттата тема *Македонскиот политички систем* се објаснува надлежноста на македонското Собрание во нормативната, изборната и финансиската сфера, како тоа е организирано и како врши контрола. Во вториот дел се обработени начинот на избор на Владата, нејзините надлежности и релацијата која ја имаат со Претседателот и Собранието. Во наредниот дел се обработува изборот и надлежноста на Претседателот како дел од извршната власт.

Дванаесеттата глава *Политичкиот систем на Европската Унија* го објаснува историскиот развој на Европската Унија, суштината на примарното законодавство, надлежноста и начинот на избор на Европскиот парламент, надлежноста на Европскиот совет и неговиот состав, надлежноста на Советот на министри и неговата релација со Европскиот парламент и Европската комисија и составот и надлежностите на Европската комисија.

Тринаесеттата тема *Британскиот политички систем* го обработува политичкиот систем на една од најрепрезентативните држави со парламентарна демократија и овде се објаснети спецификите на овој систем, поставеноста на Домот на комуните и Домот на лордовите како дел од британскиот Парламент, надлежностите и начинот на избор на британската Влада и надлежностите и спецификите на британскиот Монарх.

Четиринаесеттата тема *Претседателскиот политички систем на Соединетите Американски Држави* дава објаснување на развојот на овој политички систем како типичен претседателски систем, се објаснува начинот на избор и надлежностите на Претседателот и неговите релации со Конгресот, се објаснува поделеноста на Конгресот на Претставнички дом и Сенат со назначување на нивните специфики, како и механизмите на контрола кои ги има законодавната власт врз извршната власт.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на прегледот на ракописот „Политички систем“ од проф. д-р Јован Ананиев заклучуваме дека се опфатени сите потребни теми кои се неопходни за разбирање и учење на материјата по предметот Политички систем. Материјалот е базиран на релевантна и современа литература и се користат современи правни акти за поткрепа на содржината. Стилот на обработка на темите е разбирлив и е приспособен на студенти од прва година на прв циклус студии. Материјалот соодветствува на предметната програма на Политички систем, која се изучува на Правниот факултет.

Ракописот го категоризираме како учебник и му предлагаме на **Наставно- научниот совет на Правниот факултет да ја прифати оваа рецензија и да се објави како учебник на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.**

Рецензенти

Д-р Панде Лазаревски, редовен професор, с.р.

Д-р Славејко Сасајковски, редовен професор, с.р.